

C/2024/3642

14.6.2024 г.

Заключения на Съвета за насърчване на обусловени от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението за постигане на европейското пространство за образование

(C/2024/3642)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

Като припомня текстовете относно политиките в сферата на образованието и науката, приети в рамките на Съюза,

КАТО ОТЧИТА:

1. Усилията, полагани от държавите — членки на Съюза, на национално, регионално и местно равнище и от техните институции за образование и обучение, с цел да се осигури качествено и приобщаващо образование и обучение за всички.
2. Множеството предизвикателства пред образованието и обучението в наши дни, които трябва да се преодолеят от създателите на политики и преподавателския персонал, който включва учители, обучители, преподаватели, ръководители на институции за образование и обучение и кадри в областта на висшето образование.
3. Приноса на научните изследвания и данните за знанията и качествената информация в политиките и практиките в областта на образованието и обучението и за анализа на образователните, обществените и икономическите предизвикателства.
4. Трудностите да се постигне абсолютна сигурност при вземането на решения предвид обхвата и сложността на системите за образование и обучение.

КАТО ИМА ПРЕДВИД, ЧЕ:

5. Образованието и обучението имат ключово значение и голяма видимост в публичната сфера поради същественото влияние, което оказват върху обществото като цяло и професионалното развитие, личната реализация и благосъстоянието на всеки човек.
6. Понятието „факти“ се отнася до информация, която се събира, анализира и оценява въз основа на систематичен и научен подход, за да обуслови проектирането и разработването на политики, изпълнението на програми, оценката и практическото приложение. Тези факти могат да бъдат изведени от различни източници и да бъдат под различна форма, включително научни изследвания, мониторинг, оценка, систематични прегледи, количествени и качествени валидирани данни, практически опит и експертен консенсус. За целите на настоящите заключения акцентът се поставя върху фактите, получени от научни изследвания и данни.
7. В този контекст „обусловени от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението“ може да се дефинира като събиране, комбиниране и оценяване на множество надеждни източници на информация, включително най-добрите налични и най-актуалните факти от научни изследвания и/или данни, като стъпка към подобряване на политиките и практиките в сферата на образованието и обучението.
8. Въпреки че фактите от научни изследвания и/или данни следва да играят основна роля при изготвянето на политиките и при практиките в сферата на образованието и обучението, е необходимо да се отчита нюансираното взаимодействие между други ключови съображения. Те включват личен и професионален опит, ценности, норми, практически разсъждения, гледни точки на заинтересованите страни, технически експертен опит, контекстуални познания, както и политически, социални и икономически съображения. Поради това понятието „обусловени от факти“ описва по-добре от понятието „основани на факти“ изготвянето на политики и практики в областта на образованието и обучението.
9. Използването на факти в политиките и практиките в сферата на образованието и обучението трябва да бъде контекстуализирано. То следва да бъде адаптирано към специфичните нужди, опит, култури и обстоятелства на съответното управленско ниво, както и с учебната и преподавателската среда в областта на образованието и обучението. Това, което се оказва ефективно и релевантно в един контекст, може да не доведе непременно до същите резултати в друг. Професионалната преценка на създателите на политики и преподавателския персонал играе решаваща роля в това отношение.

КАТО ПРИЕМА, ЧЕ:

10. Висококачествените, подходящи и достъпни факти, осигурени от солидна научноизследователска екосистема и инфраструктура за данни в областта на образованието и обучението, са важна предпоставка за обусловените от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението.
11. Отчитането на фактите и ефективното им използване е част от професионализма на създателите на политики и преподавателския персонал.

ИЗТЪКВА, ЧЕ:

12. Фактите, извлечени от качествени данни и научни изследвания в отговор на въпросите „какво работи, за кого, в какъв контекст и за какви цели“, осигуряват по-стабилна основа за политиките и практиките в областта на образованието и обучението. По-специално фактите:
  - а) повишават доверието във и между създателите на политики, изследователите, преподавателския персонал и обществото като цяло;
  - б) способстват за преодоляване на настоящите предизвикателства, за идентифициране на потребностите и изготвяне на бъдещите политически решения, тъй като улесняват оценките на въздействието за разработването на политики и реформите;
  - в) имат съществено значение за оценката на ефективността, ефикасността, съгласуваността и адекватността на прилаганите мерки на политиката и инвестициите. Резултатите от оценката се включват в процеса на даване на обратна информация за нуждите на политиките и спомогат за насочването на финансирането и ресурсите към стратегии, които имат по-голям шанс за успех, като по този начин се увеличава максимално въздействието на избраните политики и инвестициите в образованието и обучението;
  - г) допринасят за по-нататъшното професионално развитие на създателите на политики и преподавателския персонал.
13. Обусловените от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението подпомагат институциите за образование и обучение и тяхната учебна среда и преподавателски и учебни практики, и имат потенциала да подобрят учебните резултати. Преподавателският персонал е в състояние да оформя образованието и обучението, като използва методи, които са доказали своята ефективност, наред с другото.
14. В контекст, белязан от различни мнения и обстойни обществени дебати, обусловените от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението предлагат по-ясна и обективно документирана информация за потребностите, въздействието и осъществимостта, като по този начин допринасят за обществената осведоменост и приемане.

ИДЕНТИФИЦИРА СЛЕДНИТЕ ЧЕТИРИ ПРИОРИТЕТА С ОГЛЕД НА НАСЪРЧАВАНЕТО НА ОБУСЛОВЕНИ ОТ ФАКТИ ПОЛИТИКИ И ПРАКТИКИ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, ПРИ НАДЛЕЖНО ОТЧИТАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ, РЕГИОНАЛНИТЕ И МЕСТНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО:**I. НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНА НАГЛАСА КЪМ ОБУСЛОВЕНИТЕ ОТ ФАКТИ ПОЛИТИКИ И ПРАКТИКИ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО И ДОПЪЛНИТЕЛНО СТИМУЛИРАНЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

Държавите членки и Комисията, в рамките на своята компетентност, следва:

- а) **да стимулират** допълнително развитието на солидна научноизследователска екосистема, която да осигурява адекватни, достъпни и висококачествени научни изследвания в областта на образованието и обучението, като същевременно се отчита значението на сигурността и интегритета на научните изследвания;
- б) **да насърчават и стимулират** активната ангажираност на изследователите и преподавателския персонал с политиките и практиките в сферата на образованието и обучението чрез създаване на възможности и структури за подкрепа;
- в) **да насърчават** преподавателския персонал да допринася за научните изследвания в областта на образованието и да участва в тях;
- г) **да насърчават** създателите на политики, изследователите и заинтересованите страни да предприемат ясни и целенасочени комуникационни действия при разпространението на резултатите от научните изследвания;
- д) **да използват** резултатите от научните изследвания при разработването на политики за оценка на последиците и въздействието на образователните мерки или реформи с цел повишаване на тяхната ефикасност и ефективност;
- е) **да насърчават** партньорското обучение с цел по-добър обмен на практики и опит във връзка с ефективното използване на факти при изготвянето на политики и практики. Да използват наличния експертен опит на държавите членки, както и на регионални, национални, европейски и международни организации като ОИСР, ЮНЕСКО, Международната асоциация за оценка на образователните постижения (IEA), Световната банка и други, и да проучат възможностите за сътрудничество, обмен и партньорства;
- ж) **да обмислят възможностите за картографиране и анализиране** на успешни обусловени от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението, за да установят ключовите фактори за ефективност и стимулират полезните взаимодействия;

Държавите членки следва:

- а) **да насърчават** създателите на политики, органите по образованието, институциите за образование и обучение и заинтересованите страни, както и преподавателския персонал, да използват факти при установяването на образователните потребности и набелязването на действия в отговор на установените потребности, както и непрекъснато да оценяват и адаптират тези действия;

Комисията, при спазване на принципа на субсидиарност, следва:

- а) **да създава и стимулира** възможности за научни изследвания в областта на образованието, партньорски обучения, партньорства и експериментални политики за всички държави членки, заинтересовани страни и посреднически организации в контекста на обусловените от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението чрез програми на ЕС като „Еразъм+“, включително ключово действие 3, „Хоризонт Европа“, включително механизма за подкрепа в областта на политиките, и Инструмента за техническа подкрепа;
- б) **да укрепи** действията на равнище ЕС с оглед на стимулирането и подпомагането на обусловени от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението, по-специално Обзора на образованието и обучението, мрежата „Евридика“, дейностите на Постоянната група по показателите и критериите, Съвместния изследователски център, Европейския център за развитие на професионалното обучение, Европейската фондация за обучение, Учебната лаборатория за инвестиране в качествено образование и обучение, Форумата на европейските научни съветници, Механизма за научни консултации и платформата Knowledge4Policy.

II. ЗАСИЛВАНЕ НА ИЗГРАЖДАНЕТО НА КАПАЦИТЕТ НА ВСИЧКИ УЧАСТНИЦИ В ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО, ЗА ДА БЪДАТ В СЪСТОЯНИЕ ДА ИЗПОЛЗВАТ ФАКТИ И ДА ПРЕОДОЛЯВАТ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРИ ИЗГОТВЯНЕТО, ПОСРЕДНИЧЕСТВОТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Държавите членки следва:

- а) **да насърчават** научните изследвания и грамотността по отношение на данните сред създателите на политики и преподавателския персонал, за да им се предостави достъп и възможност за разбиране, участие и ефективно прилагане на научни изследвания, които са от значение в съответния специфичен контекст;
- б) **да стимулират** първоначалната подготовка на учителите и продължаващото професионално развитие, за да се вземат предвид и да се насърчават обусловените от факти практики, включително в областта на педагогиката и управлението на класни стаи и училища, както и обучението и професионалното развитие на преподавателския персонал във всички сектори;
- в) **да насърчават** изследователите да развиват грамотност в областта на „политиката и практиката“, като ангажират създателите на политики и преподавателския персонал с целия научноизследователски процес;
- г) **да подпомагат и укрепват** посредническите структури и/или организации, които играят ключова роля за преодоляване на несъответствията между изследванията, политиките, практиките в сферата на образованието и обществото като цяло;
- д) **да проучат** възможностите за създаване или **да подпомагат** специфични звена в рамките на администрациите по образованието, които насърчават и стимулират обусловените от факти политики и практики.

III. НАСЪРЧАВАНЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ДАННИ В ОБУСЛОВЕНИТЕ ОТ ФАКТИ ПОЛИТИКИ И ПРАКТИКИ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО

Държавите членки и Комисията, в рамките на своята компетентност, следва:

- а) **да обмислят интегрирането** на изискванията за данни от самото начало на всяка политика/действие в сферата на образованието, за да се придобие възможно най-добра представа за прилагането и стойността и да се насърчи представянето на факти;
- б) **да се стремят да гарантират**, че данните са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и позволяващи повторно използване (FAIR); да насърчават наличието, достъпа и използването на FAIR данни и отворени данни в подкрепа на обусловените от факти политики и практики;
- в) **да гарантират**, че събирането и анализът на данни в образованието и обучението предлагат добавена стойност, пропорционална на инвестираните ресурси;
- г) **да проучат** възможностите, предлагани от изкуствения интелект за обработването, анализа и използването на данни, като отчитат въпросите, свързани с качеството, обективността и надеждността.

Държавите членки следва:

- а) **да обмислят възможността** за изготвяне на стратегия за FAIR данни за образованието и обучението, която да е насочена към събирането, предоставянето и разпространението на данни, като отчитат:
  - i) необходимостта от надеждни мерки за защита на данните за опазване на чувствителната информация, включително на учещите, както и аспектите на данните в сферата на образованието и обучението, които са свързани с неприкосновеността на личния живот и сигурността,
  - ii) важността на висококачествените инструменти за научни изследвания, за да се гарантира получаването на надеждни данни, които са от значение за изготвянето на политики в областта на образованието и обучението,
  - iii) разпокъсаността на данните за образованието и обучението в публичната и частната сфера,
  - iv) значението на улесняването на достъпността и преносимостта на данните, включително качеството на метаданните.

- б) **да продължат** да полагат усилия за съвместно събиране на данни в областта на образованието и обучението; **да обмислят** възможностите за инвестиции в икономически ефективния достъп до административни данни и единното използване на тези данни;
- в) **да продължат** да инвестират в солидна инфраструктура за данни, най-съвременен анализ на данни, създаване на стойност на данните и иновации в областта на данните. Обусловените от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението се нуждаят от висококачествени данни и FAIR данни на индивидуално и системно равнище.

Комисията, при спазване на принципа на субсидиарност, следва:

- а) **да насърчава** и **подкрепя** обмена на данни и най-добри практики в областта на образованието и обучението между държавите членки и, когато е уместно, между публичния и частния сектор. Да споделя факти и да предоставя насоки и подкрепа на държавите членки при прилагането на ефективни практики в областта на данните, методиките и разпоредби на Съюза в областта на неприкосновеността на личния живот, свързани с данни за образованието и обучението.

IV. ДОРАЗВИВАНЕ НА УЧЕБНАТА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ИНВЕСТИРАНЕ В КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ КАТО ЦЕНЕН ИНСТРУМЕНТ НА СЪЮЗА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ОБУСЛОВЕНИ ОТ ФАКТИ ПОЛИТИКИ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Комисията, при спазване на принципа на субсидиарност, следва:

- а) **да разшири**, в консултация с държавите членки, и когато е приложимо, с регионалните и местните органи, обхвата на Учебната лаборатория за инвестиране в качествено образование и обучение, за да включи по-широката област на обусловените от факти политики в сферата на образованието и обучението; **да гарантира**, че участието в дейностите на Учебната лаборатория остава доброволно;
- б) **да представя** нови факти и да прави наличните факти по-достъпни за създателите на политики в областта на образованието и обучението в ЕС; **да създаде** информационно хранилище, което да разполага с инструменти, улесняващи достъпа до информация от значение за обусловените от факти политики и практики, въз основа на съответните области на въздействие и капацитет за решаване на проблеми; **да акцентира** върху извеждането на примери за икономически ефективни инвестиции в образованието и обучението; **да проучи** полезните взаимодействия с мрежата „Евридика“;
- в) **да организира** дейности за изграждане на капацитет с цел подобряване на уменията и компетентностите на създателите на политики, ангажирани с обусловени от факти политики в сферата на образованието и обучението. Инструментите за обучение следва да бъдат адаптирани към различните равнища на изготвяне на политики и към съответния етап на напредък, на който се намират държавите членки при разработването на обусловени от факти политики в сферата на образованието и обучението.
- г) **да подпомага** установяването на партньорства между научноизследователската общност в областта на образованието, създателите на политики и преподавателския персонал; **да подпомага** мрежата на ЕС от посреднически организации, които играят ключова роля за преодоляване на несъответствията между изследванията, политиките и практиките в сферата на образованието и обществото като цяло;
- д) **да се ангажира** и **да си сътрудничи** с международни организации, като ОИСР, ЮНЕСКО, IEA и Световната банка с цел установяване и използване на полезни взаимодействия, като същевременно се избягва дублирането на работата за насърчаване на обусловени от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението;
- е) **да насърчава** непрекъснат диалог и обмен във връзка с обусловените от факти политики и практики в сферата на образованието и обучението между държавите членки, включително чрез Мрежата за партньорски практики относно съпоставителната оценка на въздействието на образователните политики;
- ж) **да представи** работния план на Учебната лаборатория за инвестиране в качествено образование и обучение на Комитета по образование за обратна информация с оглед на оптимизирането му в контекста на потребностите и опасенията на държавите членки; **да докладва** на Комитета по образование по този въпрос и **да поддържа** редовна комуникация с него;
- з) **да предвиди достатъчно ресурси**, за да се гарантира същественото въздействие на дейностите на Учебната лаборатория.

Държавите членки следва:

- а) **да проучат** възможностите за участие в дейностите, предлагани от Учебната лаборатория; **да споделят** своите виждания по време на обсъжданията по този въпрос в рамките на Комитета по образование с цел непрекъснато повишаване на ефективността и качеството на Учебната лаборатория.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В РАМКИТЕ НА СВОИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

да **работят съвместно** по последващите действия във връзка с настоящите заключения в контекста на текущата работа по стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с цел постигане на европейското пространство за образование.

ПРИЗОВАВА КОМИСИЯТА:

да **подкрепи** настоящите заключения, като възприеме обусловен от факти подход при разработването и предлагането на нови инициативи в областта на образованието и обучението; да **работи** по предложения въз основа на и с експертното становище на Постоянната група по показателите и критериите; да **приоритизира** и отчита становищата и опасенията на държавите членки, изразени в рамките на Съвета и неговия специален подготвителен орган — Комитета по образование.

ВЪЗЛАГА НА КОМИТЕТА ПО ОБРАЗОВАНИЕ ЗАДАЧАТА:

- а) да **обръща специално внимание** на използването на факти, когато разглежда предложения, представени от Комисията на Съвета, или проекти за заключения и резолюции на Съвета;
- б) да **дава становище**, когато е целесъобразно, по всяко предложение за показател или цел на ЕС, които оказват въздействие върху областта на образованието и обучението.